ujforum53.qxp 7/7/2006 5:00 PM Page 26

A romániai borpiac helyzete a csatlakozás küszöbén

KÖLCSEY ANDREA ZSÓFIA – CSILLAG ALPÁR ISTVÁN

Románia számára a bortermelés hagyományos mezőgazdasági tevékenység, fontos gazdasági súllyal bír, melyet az ország nettó borexportőr pozíciója is igazol. Az exportra vitt bor mennyisége és értéke évről évre változó. 2004-ben az exportált bormennyiség 375 800 hl volt 21,1 millió euró értékben, mely legfőképpen Magyarországra, Németországba, Hollandiába, Olaszországba, Belgiumba, Ausztriába és a Moldvai Köztársaságba irányult. Az importált borok mennyisége is minden évben változott. 2004-ben ez 10 000 hl volt 2,7 millió euró értékben. Országunk kisebb mennyiségekben Olaszországból, Franciaországból és Németországból importál bort, de borbehozatal történik Spanyolországból, Ausztriából és Magyarországról is.

Országunk tehát világszinten is az elismert bortermelő országok közé tartozik. 1928 óta tagja a Szőlészet és Borászat Nemzetközi Hivatalának. Hivatalosan több mint 37 bejegyzett szőlőhegy létezik és 123 hozzájuk tartozó szőlészeti és borászati központ.

Az 1999 és 2004 közötti időszakban Romániában a borfogyasztás folyamatosan nőtt, 2004-ben érte el ennek az időszaknak a legmagasabb éves átlagát, vagyis 34,5 liter/főt. A hazai fogyasztók körében leginkább fogyasztott borfajták az asztali borok. A fogyasztási szokások azt mutatják, hogy az asztali borok esetén a fehér bor 67%-ot, a vörös bor 26%-ot, míg az aromás/rózsaszín borok 7%-ot tesznek ki. Az összborfogyasztás jelentős hányadát az egyéni bortermelők saját (családi) fogyasztása jelenti. Ez főleg a vidéki területekre jellemző.

Románia szőlőtermő összterülete 191 800 hektár, ami azt jelenti, hogy a kilencedik legnagyobb a világon. Az európai országok közül Románia rendelkezik az ötödik legnagyobb szőlőtermő földterülettel, bortermelését illetően pedig a hatodik legnagyobb Európában. A kimondottan bortermelés céljából megművelt szőlőterület 1999-ben 232 500 hektár volt, míg 2004-re ez lecsökkent 178 450 hektárra. Ezen a területen a nemes szőlőfajták 89 430 hektárt (51%), a hibrid szőlőfajták 89 020 hektárt (49%) foglaltak el. A szőlőtermesztésre szánt földterület 90%-a magántulajdonban van. Ez 1,6%-át teszi ki Románia mezőgazdasági földterületének és 2,4%-át a földművelésre szánt területnek. Az ország össz-növénytermesztésből származó értékének 14%-át a bortermelés adja. A jelenleg csatlakozandó és tagjelölt országok közül Románia a legnagyobb bortermelő állam. Összterme lése meghaladja Bulgária, Horvátország és Szerbia együttes össztermelését. A 2004 előtti öt évben a romániai bortermelés átlagosan 5,5 millió hektoliter volt annak ellenére, hogy folyamatosan csökkent a borkészítés céljából ültetett szőlőterület nagysága.

ujforum53.qxp 7/7/2006 5:00 PM Page 27

A 2002-es mezőgazdasági összeszámlálás alapján a szőlőtermesztéssel és bortermeléssel foglalkozó gazdasági szereplők (egyéni gazdaságok, szövetkezetek, kereskedelmi társaságok, termelő egységek) száma több mint 1,1 millió volt. Ezen farmok többége (99%) nagyon kis szőlőtermő területekkel rendelkezik, és az ezekről a területekről származó bort általában saját fogyasztásra használják, vagy pedig a feketepiacon értékesítik. A szövetkezetek, termelőegységek és kereskedelmi társaságok száma összesen 830 volt. Ez utóbbi kategóriából a 100 hektár feletti szőlőtermő területtel rendelkező 334 gazdasági szereplőnek összesen 43 046,41 hektára van. Ez azt jelenti, hogy a megművelt terület 25%-a van nagyobb termelőegységek tulajdonában, mely 5–6 nagytermelő kezében csoportosul. Közéjük tartozik a Murfatlar több mint 2000 hektárral, a Jidvei kb. 1000 hektárral. A többiek 500 hektár, illetve e feletti területtel rendelkeznek. A megművelt terület többi része kis- és középvállalkozók, illetve -termelők tulajdonában van, ami egyben a szőlőtermő terület nagymértékű felaprózódását mutatja.

A hektáronkénti szőlőtermelés 4,32 és 5,39 tonna között változott 2000–2004 között, és jelentősen befolyásolták az időjárási viszonyok. 2004-ben az asztali szőlő hektáronkénti termelése 5,00 tonna volt, a hektáronkénti bortermelés pedig az utóbbi négy év folyamatos növekedésének eredményeként 97,90 hektoliter.

Az m. t. (meghatározott termőhelyről származó) minőségi borok esetén a szőlőtermesztés 2004-ben 7,41 tonna volt hektáronként, míg a borok hektáronkénti termelése a 2002-ben megindult növekedést követően 2004-re elérte a 41,07 hektolitert.

A földrajzi árujelzővel ellátott borok estén a hektáronkénti terméshozam folyamatosan csökkent 42,56 hektoliterről (2000-ben) 31,76 hektoliterre (2004-ben).

Országos szinten a bortermelés csökkent 1999–2002 között, de 2003-ban újból növekedni kezdett 5,65 millió hektoliterre, míg 2004-ben már elérte a 6,2 millió hektolitert. Az m. t. minőségi borok hektáronkénti termelése enyhén növekedett 1999–2004 között. 2004-ben ez 560,2 ezer hektoliter/hektár volt.

Az asztali borok esetében a termelés növekvő tendenciát mutatott, csupán 2001-ben volt egy kisebb visszaesés 3644 ezer hektoliterre, hogy majd 2004-ben elérje a 4734,5 ezer hektolitert.

A földrajzi árujelzővel ellátott borok esetén a termelés évente nagyon változó volt. A 2004-es évi 871,6 ezer hektoliter messze elmarad a 2000-es évi 1168 ezer hektolitertől, amely a vizsgált 2000–2004-es időszak legnagyobb termelése volt.

Romániában az eladásra szánt bormennyiség – vagyis a kínálat – nagy, az éves borfogyasztás mennyisége pedig 25 liter/fő körül van. Az országban termelt borok több mint 90%-át a hazai piacon értékesítik. Az utóbbi években folyamatosan növekedett a külföld-

ujforum53.qxp 7/7/2006 5:00 PM Page 28

ön eladott hazai borok mennyisége: legtöbbet 2002-ben exportáltak, több mint 20 millió euró értékben. A romániai éghajlati viszonyok kedvezően befolyásolják a hazai bortermelést, ezért a jövőben a nagyobb hangsúly fektetése a minőségi borok termelésére, valamint a szükséges strukturális változások végrehajtása elősegítené, hogy az ország a jövőben se veszíthessen export piaci részesedéséből.

Ami a termelési költségeket és versenyképességet illeti, Romániában 2003-ban a szőlőültetvények telepítése hektáronként 10 000 euró körül volt. A hektáronkénti kitermelési költségek évente 1200 euró körül mozognak. Egy hektár szőlőültetvény termesztéséből származó profit 1200 euró, ami hatszor kisebb, mint az Európai Unió országaiban, ahol ez az érték 8000 euró körül van.

1. táblázat Költség- és árszintek egy Buzău-i cégnél (2003)

Borfajták	Egységnyi költség/750 ml (RON)	Egységnyi ár (RON)	Egységnyi profit (RON)
Király leányka	4,14	4,97	0,82
Román tămâiasa	7,28	8,65	1,37
Muskotály	5,50	6,47	0,97
Olasz rizling	4,85	5,94	1,08

A Román Nemzeti Bank (BNR) által megadott 2003. évi átlagárfolyam alapján 1 euró = 3,7555 RON

2005-ben egy szőlőtőke vásárlási ára 0,82–1,10 euró között mozgott, míg a borkészítés céljára vásárolt szőlő beszerzési ára 0,33–0,35 euró volt kilogrammonként. Ugyanakkor egy 750 milliliter kiszerelésű üveg bor termelési költsége 1,52 és 4,14 euró között váltakozott. Mindemellett léteznek borok, melyek üvegenkénti termelési költsége elérheti a 14 eurót is.

Ahhoz, hogy Románia helyt álljon az európai és a nemzetközi konkurensek által támasztott versenyben, az ország soron következő európai uniós csatlakozása jelentős változások végrehajtását követeli a bortermelés területén, különösen ami a minőségi borokat illeti. Országunk borágazata jelenleg nem rendelkezik a megfelelő struktúrával ahhoz, hogy kihasználhassa a csatlakozással járó növekvő exportlehetőségeket.

Az egyik fő gond, hogy az m. t. minőségi borok össztermelésben elfoglalt aránya nagyon alacsony, kevesebb mint 10%-ot jelent. A cél tehát növelni a minőségi borok termelését. Ennek érdekében különös hangsúlyt kell fektetni a következő célok elérésére: a hibrid szőlőfajtákkal beültetett területek nemes szőlőfajtákra való cserélése, a minőségi borkategó-

ujforum53.qxp 7/7/2006 5:00 PM Page 29

riákba tartozó borok minőségének javítása és ezek hozamának növelése új technológiák segítségével. A másik fontos cél, hogy elő kell segíteni a minőségi borok arányának növekedését az asztali borokkal szemben, és nem utolsósorban az egyesületek, társulások, társaságok és termelői csoportok létrejöttének a támogatását.

Az Európai Unióhoz való csatlakozás időpontjáig tartó időszakban, a Románia számára a nemzeti jogszabályoknak a közösségi jogszabályokkal való harmonizálása, valamint ezeknek a gyakorlatba ültetése szükséges. A csatlakozási tárgyalások eredményei a következőket hozták Románia számára a szőlőtermesztésre vonatkozóan:

– Mivel Romániában jelenleg a szőlőtermő terület majdnem felén hibrid szőlőfajtákat termesztenek, ezért Románia a csatlakozás után egy nyolc éves átmeneti időszakot kért (2007–2014) a szőlőtermő területek átstrukturálására, azaz a hibridfajtát termelő 30 000 hektár földterület nemes szőlőfajtákkal (Vitis vinifera) való átültetésére. Az elkövetkezendő években fokozott erőfeszítésekre lesz szüksége ezeknek az ágazatoknak a kereskedelmi teljesítményeik javítására. Mindez hatékony marketingstruktúrával rendelkező termelői szervezetek létrehozásával lehetséges.

– Kiegészítő jellegűnek minősülő telepítési jogokat 2830 hektár nagyságú területen, mely a tárgyalások időpontjában a szőlőkataszteri nyilvántartásba bejegyzett terület 1,5%-a. Ezek a Tanácsnak a borpiac közöspiaci szervezetéről szóló 1493/1999/EK rendeletének 6. cikkelye alapján újonnan létrehozott telepítési jogoknak minősülnek. Az újonnan létrehozott telepítési jogok bekerülnek az országos vagy regionális szinten létrehozott regionális jogtartalékokba, azonban a tanácsi rendelet alapján ezek az intézkedések nem befolyásolhatják a közösségi szinten lévő jogtartalék nagyságát. A tárgyalások eredményeként ezeket az új telepítési jogokat nem lehet majd felhasználni, ha nem készül el a termelési potenciálról szóló leltár. Ez a leltár nem azonos a szőlőkataszteri nyilvántartással. A termelési potenciálról szóló leltár a szerkezet-átalakításhoz szükséges pénzügyi támogatás igénylésének a feltétele is egyben. A csatlakozáskor a leltár a 2006-os évi helyzetet kell tükrözze a szőlőültetvények nagyságáról, a termesztett szőlőfajtákról, valamint a telepítési jogok kezeléséről. Ennek nyomán a tárgyalások alkalmával Románia megkapta azt a jogot is, hogy a borok alkoholszintjének növelése érdekében használhassa a zaharózt, valamint jóváhagyták azt is, hogy a romániai szőlőtermő övezeteket az Európai Unió által kategorizált B, CIa és CII szőlőtermő övezetekhez sorolják.

A csatlakozást követően a romániai borgazdák számos támogatásban részesülhetnek majd az Európai Unió részéről. Ide tartoznak a következők:

– a szőlőtermő felületek termelésből való végleges kivonásáért járó támogatások, valamint a szőlőültetvények szerkezet-átalakítását ösztönző támogatások,

ujforum53.qxp 7/7/2006 5:00 PM Page 30

– a piaci egyensúly megőrzése érdekében támogatást nyújtanak az asztali borok és bizonyos típusú szőlőmustok magánraktározásához,

– túltermelés esetén az asztali borok és az asztali bor készítésére alkalmas borok lepárlására kapott támogatások, e borok lepárlásáért fizetett elsődleges támogatás és a keletkezett párlatok raktározásáért fizetett másodlagos támogatás formájában,

– az Európai Mezőgazdasági és Orientáció Alapból nyújtott támogatások a termesztéstechnológiák, a feldolgozás és a kereskedelem javítását ösztönző beruházásokra,

– exporttámogatás a harmadik országokkal folytatott kereskedelemben,

– export visszafizetések.

A csatlakozási tárgyalások eredményeként országunk számos jogszabályt hozott a borpiacra vonatkozóan.

Romániában 2002-ben hozták meg a borra és a szőlőültetvényekre vonatkozó 244-es sz., a borpiac közös piaci szervezetéről szóló törvényt. A törvény, a jelenleg érvényben lévő 1493/1999/EK rendelethez hasonlóan, a bor közöspiaci szervezésére vonatkozó szabályokat tartalmazza a bortermelési potenciálra, a piaci mechanizmusokra, a termelői és szakmai szervezetekre, a borászati eljárásokra és kezelésekre, szankciókra.

A 2002-es évi 1134-es sz. kormányhatározat előírja a 244-es törvény alkalmazására vonatkozó jogszabályokat, és ugyanakkor rendelkezik a borászati termékek leírásáról, jelöléséről, kiszereléséről és oltalomáról is.

A 2003-as évi 52-es sz. kormányrendelet a meghatározott termőhelyről származó (m. t.) minőségi borok kereskedelmére és a Meghatározott Termőhelyről Származó Borok és Egyéb Borászati Termékek Nemzeti Hivatalának (Oficiul Național al Denumirilor de Origine pentru Vinuri și Alte Produse Vitivinicole – ONDOV) a megszervezésére és működésére vonatkozó előírásokat tartalmazza.

Az exporttámogatásban részesülő mezőgazdasági termékek, közöttük a bor esetén is, a 2006-os évi 11. sz. kormányrendelet alapján bevezetésre kerül az exportra szánt termékek bizonylati rendszere, valamint az export-garancia rendszer. Ezeknek a lépéseknek a meghozatala az uniós jogszabályozás itthoni átültetését szolgálja. Mindemellett az is a célja, hogy megismertesse és hozzászoktassa a romániai gazdasági szereplőket az Európai Unióban alkalmazott kereskedelmi mechanizmusok és rendszer követelményeihez, egyúttal megkövetelve a pénzügyi fegyelmet a gazdasági szereplők részéről.

A 2006-os évi 191-es sz. kormányrendelet alapján, abban az esetben, ha a gazdasági szereplők bort importálnak vagy exportálnak, kötelesek a Mezőgazdasági Intervenciós és Kifizető Ügynökséghez betétként letétbe helyezni egy bizonyos pénzösszeget vagy egy kereskedelmi banki garancialevelet, amely garantálja a gazdasági szereplők által vállalt import,

ujforum53.qxp 7/7/2006 5:00 PM Page 31

illetve export teljesítési kötelezettséget. Ennek a kötelezettségnek a részleges vagy nem teljesítése esetén az előzetesen letétbe helyezett garanciaösszeg részlegesen vagy teljes mértékben elvész, melyet az állami költségvetés vesz át. Abban az esetben, ha a letétbe helyezendő garanciaösszeg kisebb, mint 500 euró, lehetővé válik, hogy a kompetens intézmény lemondjon a garanciaösszeg létrehozásának kötelezettségéről.

A korábbi évektől merőben eltérő időjárás és természeti tényezők egyre negatívabban befolyásolják/befolyásolták a mezőgazdasági termelést. A tavalyi évben ezért a szőlőültetvények sok területen számos betegséget szenvedtek. Egyes ültetvényeken a kár több mint 104 hektárnyi kiterjedésű területen is jelentkezett. Ennek következménye a szőlőtőkék elpusztulása, a termelésben bekövetkezett veszteség volt, de mindezen jelenségek kihatnak a következő évek termésére, akár társadalmi-gazdasági következményeket is maguk után vonva. Az EU-s csatlakozási tárgyalások eredményeként „kialkudott” nemzeti szőlőtermő terület nagyságának a megtartása kötelező Romániára nézve, hiszen abban az esetben, ha a nemes szőlőfajtákkal beültetett területek csökkenek, ez a csatlakozási tárgyalások során a 7. – Mezőgazdaság – fejezetbe foglalt kötelezettségek nem teljesítését jelenti. Midezen tényezők tavaly arra késztették a kormányt, hogy 15,6 millió RON értékben pénzügyi támogatást nyújtson növényvédelmi intézkedések meghozatala végett. A támogatást az is indokolja, hogy az elmúlt években a borszektor nem részesült semmilyen pénzügyi támogatási formában, mely valamilyen mértékben ugyancsak hatással van a szőlőültetvények megrongálódására és elöregedésére.

2. táblázat A szőlőterület és az éves újraültetési ráta nagyságának alakulása 2000–2005 között

Év	Szőlőtermő terület (hektár)	Éves újraültetési ráta (%)
2000	179	0,1
2001	397	0,3
2002	209	0,1
2003	145	0,1
2004	236	0,2
2005	506	0,5
Összesen	**1672**	-

Forrás: Notă de fundamentare pentru HOTĂRÂRE nr. 768 din 14 iunie 2006 privind acordarea în anul 2006 a sprijinului financiar pentru înființarea de plantații viticole, pomicole și de arbuști fructiferi.

ujforum53.qxp 7/7/2006 5:00 PM Page 32

2000–2005 között a szőlőültetvények átlagos életkora több mint 24 év volt, mely a szőlőtermesztés csökkenésében jelentkezett, ez az öt év átlagában 4000 kilogramm volt hektáronként. Ehhez hozzájárult az is, hogy az elmúlt 5 évben 17 300 hektár nemesszőlővel beültetett területet vágtak ki, míg az ugyanazon időszak alatt végzett új telepítések a fenti táblázat szerint alakultak.

A szőlőtermesztés az ország fenntartható mezőgazdasági fejlesztési stratégiájának fontos tevékenységi területe. Az 1990–2005-ös időszak alatt bekövetkezett strukturális változások következtében, amikor az állami és szövetkezeti tulajdon átkerült a magántulajdonosok kezébe, nagyszámú kis- és közepes mezőgazdaság jött létre. Ezzel a megművelésre szánt földterület nagymértékben felaprózódott, mely eredményeképpen a kisterületű mezőgazdaságok megművelése veszteségessé vált. A fent említett okok eredményeként a szőlőtermesztés jelenleg problémákkal küzd, melyek orvoslásának módjától függ majd ezeknek a tevékenységi területeknek a jövője.

Az Európai Unióban különbséget tesznek a bortermelés céljára használt szőlőfajták között, így országunkban is ezek osztályozása és besorolása úgy történik, hogy megkülönböztetnek minőségi borok előállítására szánt szőlőfajtákat és asztali borok előállítására szánt szőlőfajtákat. A legfrissebb hivatalos adatok szerint a jelenleg a termelésben lévő nemes szőlőfajtákkal beültetett terület 98 100 hektár, melyből 12 800 hektár asztali borszőlő. Ilyen körülmények között akkor, amikor az évi újraültetési ráta átlagban 0,2% körül mozog, 4,5–5%-os éves újraültetési rátára lenne szükség, hogy elkerülhető legyen a jelenlegi szőlőterületek folyamatos csökkenése, valamint ezek további elöregedése. A csatlakozási tárgyalások eredményeként meghatározott 190 000 hektár nemes szőlőfajtával beültetett, a szőlőkataszteri nyilvántartásba is bejegyzett terület kialakítása a feladat. Ahhoz, hogy ezt a feltételt teljesíteni tudjuk a csatlakozás pillanatában, gyorsítani kellene a nemesszőlővel való újraültetéseket.

Az új ültetvények létesítéséhez, valamint a termesztési- és növényvédelmi technológiák betartásához szükséges pénzügyi források hiánya egy támogatási rendszer létrehozását indokolta. Ennek alapján a 2006-os évre a Mezőgazdasági, Erdészeti és Vidékfejlesztési Minisztérium 7,68 millió RON értékben költségvetési támogatást szán a fent említett célokra. A 2006-os évre a támogatást 693 hektárnak nemes szőlőültetvénnyel való beültetésére nyújtják. A támogatás nagyságának megszabásakor figyelembe vették az ezeknek az ültetvényeknek az esetén felmerülő valós (befektetési és) telepítési költségeket.

A támogatás célja, hogy ösztönözze a versenyképes termelési potenciállal rendelkező szőlőtermő területek kialakítását. Ez hozzájárul a romániai vidék fejlesztéséhez, a hagyományosan szőlőtermesztéssel foglalkozó térségekben az ágazat megtartásához, valamint a vidéki munkaerő-foglalkoztatás növeléséhez.

ujforum53.qxp 7/7/2006 5:00 PM Page 33

A 2006-os évre a Minisztérium támogatja tehát a szőlő-, valamint a gyümölcstermesztő területek létrehozását. Egy hektárnyi szőlőtermő terület létrehozására a gazdák 5540 RON értékben kapnak támogatást. A támogatást minimum egy hektár területre lehet igényelni. A három hektárnál nagyobb területekre igényelt támogatások esetén ültetvénylétesítési tervet kell csatolni a támogatás igénylését tartalmazó dokumentáció mellé, mely terv a térségben működő kutatási és fejlesztési intézmény jóváhagyásával kell rendelkezzen.

Összefoglalásként tehát el lehet mondani, hogy az európai uniós csatlakozás jelentős változásokat fog előidézni a hazai borpiac alakulását illetően.

Irodalomjegyzék

1. Csillag Alpár István: Szőlészet és borászat az Európai Unióban és Romániában. Disszertáció: A régió és vidék gazdaságtana és fejleszési politikái, Mesterszak. Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Kar, Babeş-Bolyai TE, Kolozsvár, 2006.

2. Anuarul Statistic al României, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, INS București

3. Anuarul de Comerț Exterior al României 2005, INS București

4. A Tanács 1493/1999/EK rendelete (1999. május 17.) a borpiac közös szervezéséről

5. Legea nr. 244/2002 Legea viei și vinului în sistemul organizării comune a pieței vitivinicole

6. Hotărîre pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii viei și vinului în sistemul organizării comune a pieței vitivinicole nr. 244/2002

7. Ordin privind aprobarea Normelor metodologice pentru producerea si comercializarea vinurilor cu denumire de origine si a Regulamentului de organizare si funcționare a Oficiului National al Denumirilor de Origine pentru Vinuri si Alte Produse Vitivinicole (ONDOV)

8. Ordin privind aprobarea deciziilor de acordare a dreptului de producere a vinurilor cu denumire de origine controlată în România

9. Hotarare privind organizarea și funcționarea Ministerului Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale

10. Ordin privind aprobarea structurii organizatorice și statului de funcții ale Oficiului Național al Denumirilor de Origine pentru Vinuri și alte Produse Vitivinicole (ONDOV)

11. Ordin privind aprobarea Listei cuprinzând denumirile geografice protejate și recunoscute în România pentru băuturi spirtoase

12. O.U.G. nr. 125/08.09.2005. privind acordarea unui sprijin direct al statului producătorilor agricoli care dețin și/sau exploatează plantații viticole cu soiuri nobile

13. Legea nr.299/2005 privind instituirea sistemului de garantii pentru importul si exportul produselor agricole. M. Of. nr. 956 / 27 oct. 2005.

14. Legea nr.300/2005 privind instituirea sistemului de certificate de import si de export pentru produse agricole. M. Of. nr. 955 / 27 oct. 2005.

15. HG nr. 11/05-01-2006 pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 1.518/2002 privind aprobarea mecanismului de acordare a primelor de export de la bugetul de stat pentru produsele agroalimentare

16. HG nr. 191/09-02-2006 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 299/2005 privind instituirea sistemului de garanții pentru importul și exportul produselor agricole

17. HG nr.768 din 14 iunie 2006 privind acordarea în anul 2006 a sprijinului financiar pentru înființarea de plantații viticole, pomicole și de arbuști fructiferi.